

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพปัญหาจริยธรรมของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคด้วยสมุนไพรการศึกษา : หมอพื้นบ้านเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า

๕.๑.๑ หมอพื้นบ้านมีความเป็นมาที่ยาวนานพร้อมๆ กับการถือกำเนิดมาของมนุษยชาติ แพทย์แผนไทยถือการรักษาโรคโดยอาศัยธรรมชาติบำบัดเช่น สมุนไพร พืชพรรณ ธัญญาหารนำมาประกอบเป็นเภสัชและข้อห้ามต่างๆ ดังนั้นหมอพื้นบ้านจึงมีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การรักษาชีวิตมวลมนุษย์ตั้งแต่ เกิด จนกระทั่งถึงวันตาย ดังปรากฏในพระคัมภีร์ต่างๆ ว่าด้วยการรักษาโรคที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นระบบ

๕.๑.๒ หมอพื้นบ้านสามารถนำหลักจริยธรรมที่สอดคล้องกับพุทธจริยธรรมเช่นเบญจศีล เบญจธรรม การกระทำดีทางกาย ทางวาจา และทางใจ มรรคมีองค์ ๘ ประการคือเห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ กระทำชอบ เลี้ยงชีวิตชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ และตั้งจิตชอบ พุทธจริยธรรมเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา การประกอบอาชีพหมอพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

๕.๑.๓ ปัญหาจริยธรรมของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคด้วยสมุนไพร ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ จากแนวโน้มภาวะทางเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น โดยไม่คำนึงถึงสังคมส่วนรวม บางคนคิดอยากจะเป็นหมอเพราะรายได้ดี ถ้าคิดอย่างนั้นเพียงแค่อำนาจกิเลสจริยธรรมแล้ว และอีกอย่างปัญหาเกิดจากการที่ทางรัฐไม่สนับสนุนอย่างจริงจัง แนวทางที่จะแก้ปัญหาจริยธรรมคือ จะต้องขอความร่วมมือทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนประชาชน เมื่อเห็นว่าสิ่งใดที่ไม่ถูกต้องอย่าไปสนับสนุน เช่น ยาสมุนไพรที่ไม่มีฉลากยากำกับ เป็นต้น

การแก้ปัญหาจริยธรรมของหมอพื้นบ้าน ต้องอาศัยจิตใต้สำนึกของผู้เป็นหมอ ที่จะประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของหมอพื้นบ้าน และประยุกต์หลักจริยธรรมทางพุทธศาสนา มาใช้อย่างถูกต้องหรือไม่ ถ้าหากว่าประพฤติตามหลักจริยธรรมดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วยความเมตตา ความเอื้ออาทร ไม่หวังผลกำไรไม่มีผลประโยชน์ด้านธุรกิจมาเกี่ยวข้อง จนมีคำกล่าวว่า “ช่วยชีวิตคนหนึ่งคนได้บุญมากกว่าสร้างเจดีย์เก้าชั้น” จะเห็นได้ว่าชีวิตคนมีค่ามากกว่าเงินทอง

การเป็นหมอฟันบ้านอย่างน้อยก็จะต้อง ดูแลรักษาร่างกายสุขภาพอนามัยของผู้ป่วยเหมือนการดูแลร่างกายของตนเอง ต้องการมีน้ำใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาจิตต่อเพื่อนมนุษย์มี ความปรารถนาที่จะให้คนไข้หายจากโรคโดยไม่เห็นแก่อำิสติน้างใจใดๆ มีน้ำใจรักใคร่เสมอเหมือน เป็นญาติพี่น้องของตน ต้องการรักษาคุณธรรมจริยธรรม หรือจรรยาบรรณ ข้อวัตรปฏิบัติที่ดีของหมอฟันบ้านที่มีอยู่ไม่ให้เสื่อมโดยไม่ลู่อำนาจในอคติคือ ไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะเกลียดชัง ไม่ลำเอียงเพราะหลง และไม่ลำเอียงเพราะกลัว เมื่อปฏิบัติตาม ก็จะเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

จากการวิจัยจริยธรรมของหมอฟันบ้านทั้ง ๓ ท่านพบว่าได้ประยุดต์หลักพุทธรจริยธรรมมาประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมด้านจารีตประเพณี เช่น พ่อจารย์คำ ชูศรีทอง ประยุดต์พุทธรจริยธรรมหมวดธรรมมีอุปการะมาก ๒ อย่าง คือ ๑) สติ เมื่อมีสติ ๒) ปัญญา ความรู้ตัวว่าอะไรถูกอะไรผิด พุคฺคี คิณฺณิ ทำดี พุคฺคยํ มีสติ คิณฺณยํ มีสติ ทำอย่างมีสติ ก็จะสามารรถแก้ปัญหายุคอย่างได้ เป็นต้น ส่วนพ่อจารย์สุด ชำนาญมิ่ง ท่านประยุดต์หลักพุทธรจริยธรรมหมวดพรหมวิหาร ๔ ประการ ๑) เมตตา มีความรักใคร่ ปรารถนาจะช่วยทุกคนให้มีความสุข ๒) กรุณา มีความสงสาร เต็มใจช่วยเหลือทุกคนในยามเจ็บไข้เพื่อให้หายจากทุกข์คือ โรคที่มากเบียดเบียน ๓) มุทิตา มีความพลอยยินดี กับทุกๆ คนที่หายจากความเจ็บไข้ ๔) อุเบกขา สามารรถทำใจได้ในทุกๆ สถานการณ์ เป็นต้น พ่อจารย์พุทธา โพธิ์ชัยหล้า ท่านประยุดต์หลักพุทธรจริยธรรมหมวดอคคิ ๔ ประการ ๑) เว้นฉันทาคคิคือ ไม่ลำเอียงเพราะชอบทำการรักษาโรคเหมือนกันอื่นๆ ๒) เว้นโทสาคคิ คือ ไม่ลำเอียงเพราะชัง ยินดีรับรักษาโรคตลอดเวลา ๓) เว้นโมหาคคิ คือ ไม่ลำเอียงเพราะหลง ในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ๔) เว้นภยากคคิ คือ ไม่ลำเอียงเพราะกลัว กลัวในที่นี้หมายถึง กลัวอำนาจบาปมีของผู้ที่มารักษาด้วยเล่ห์รับรักษาก่อนคนอื่น

จะเห็นได้ว่าหลักพุทธรจริยธรรมที่หมอฟันบ้านนำมาประยุดต์ใช้ในการประกอบอาชีพสอดคล้องกับหลักจารีตประเพณี ซึ่งถึงแม้ว่าจารีตประเพณีอาจจะเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตามแต่สิ่งที่หมอฟันบ้านประพฤติปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็ด้วยจิตสำนึกของความเป็นหมอฟันบ้านที่ฝังลึกอยู่ในสายเลือด และทำหน้าที่ช่วยเหลือสังคมอย่างสุดความสามารถ มีความคิดที่สร้างสรรค์ ไม่กระทำผิดหน้าที่ และต่อสถาบันวิชาชีพที่ตนเองประกอบอยู่ เชิดชูจริยธรรมเหนือสิ่งอื่นใด

ปัญหาจริยธรรม คือ เกิดจากการเห็นแก่ตัว มีความโลภ เกิดจากการไม่รักษาศีลธรรม การประพฤติปฏิบัติผิด จารีตประเพณี ขาดจิตวิญญาณของความเป็นหมอฟันบ้าน ผู้หวังความเจริญในอาชีพหมอฟันบ้านควรละชั่วกลัวบาป ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ก็จะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอยู่ ๒ แนวทางดังต่อไปนี้

ก. ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

๕.๒.๑ หมอพื้นบ้านควรยึดหลักพุทธจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการรักษาโรคให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณของหมอพื้นบ้าน แบบบูรณาการอย่างจริงจัง เช่น เบญจศีล เบญจธรรม ซึ่งถือว่าเป็นบรรทัดฐานของความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม

๕.๒.๒ หมอพื้นบ้านไม่ควรประพฤติปฏิบัติผิดจากหลักจริยธรรม ด้านจารีตประเพณี ที่สืบทอดกันมาเช่น เห็นแก่ลาภ เป็นต้น

๕.๒.๓ หมอพื้นบ้านควรศึกษาการใช้ยาสมุนไพรให้ชำนาญรวมถึงวิธีการตรวจวินิจฉัยโรคตามหลักวิชา หรือมีประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ในการประกอบวิชาชีพด้วย

ข. ข้อเสนอแนะในเชิงการวิจัย

๕.๒.๔ ควรมีการศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักจริยธรรมหมอพื้นบ้าน และแพทย์แผนปัจจุบัน

๕.๒.๕ ควรมีการศึกษาอิทธิพลหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการรักษาโรคของหมอพื้นบ้าน

๕.๓.๖ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดของหมอพื้นบ้านอีสานกับหมอพื้นบ้านในภาคอื่น ๆ ในด้านการใช้หลักพุทธธรรมเป็นฐานในการทำงาน ซึ่งอาจแตกต่างกันทางวัฒนธรรม จารีต ประเพณี